

DRUHÁ ŠANCA

Ako ma túlavé psy priviedli k zmyslu života

IKAR

NIAL HARBISON

DRUHÁ ŠANCA

NIAL HARBISON

DRUHÁ ŠANCA

Preložil Matúš Kyčina

IKAR

Niall Harbison

HOPE

Copyright © 2023 Niall Harbison

Originally published in the English language
by HarperCollins Publishers Ltd. under the title Hope.

Translation © 2025 by Matúš Kyčina

Cover design by Emily Langford/HarperCollinsPublishers Ltd.

Cover photographs courtesy of the author

Slovak edition © 2025 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-575-0274-6

Mame a otcovi, sestre a bratom,
babičkám, širšej rodine a zopár blízkym priateľom,
ktorých som roky trápil svojimi závislosťami,
len aby ma teraz takmer vôbec nevideli,
lebo sa nonstop starám o psy.

Len vďaka vám som tým, kým som,
a pevne verím, že konečne na mňa môžete byť hrdí.
Táto kniha je pre vás.

OBSAH

Prológ / 9

1. Od chlapca k problémovému pubertiakovi / 15
2. Družný pijan v kuchyni, hotová katastrofa... / 27
3. Hor sa na more / 37
4. Thajsko volá / 55
5. Pád na dno a zotavenie / 65
6. Samotárka Lucky, ktorá to odštartovala / 75
7. Niektoré vojny sa nedajú vyhrať / 99
8. Prečo sú šteniatka naprd / 111
9. Ktoré si vziať, keď všetky nemôžete? / 125
10. Nie je nič silnejšie ako materinská láska / 137
11. Aj psy majú svoju hlavu / 145
12. Odvaha čeliť rakovine / 161
13. Nádej / 183
14. Ten, čo iba o vlások unikol vražde / 197
15. Beznádejný prípad, ktorý sa vydaril / 207
16. Čas na poriadnu žranicu / 219
17. V Thajsku zlatého retrievera len tak nenájdete / 233

Epilóg / 245

Postsriptum: Ako ďalej? / 249

Často kladené otázky / 251

Poďakovanie / 254

PROLÓG

Prikrčil som sa, aby som na to maličké stvorenie lepšie videl. Musel som sa pousmiať – chvelo sa, teda žilo. Vzápätí som si povzdychol – dlhé *úúúf*, ako keď človeku dochádzajú slová, ktorými by opísal, čo vidí.

Chúďa malé, zašomral som si popod nos a neveriacky krútil hlavou.

Myslel som si, že ma už len tak niečo neprekvapí, no zakaždým sa našiel nejaký prípad, ktorý mi vyrazil dych. Žijem v Thajsku už niekoľko rokov a za ten čas som videl stovky psov a šteniat v najrôznejšom stupni zúboženia. Človek ich chtiac-nechtiac ľutuje, nehovoriac o nespočetných jedincoch, ktoré to nezvládli a skončili pod zemou. Do istej miery som si na to zvykol. Musel som, lebo inak by som to nezvládol.

Život sa tu s túlavými psami nemazná, najmä ak sa o ne nikto nestará a nemajú kde zložiť hlavu. Nebezpečenstvo číha na každom kroku. Niektoré sú choré, iné zdravé, no všetky sa musia postarať samy o seba. O potravu musia tvrdo bojovať a nikdy nie je isté, kedy sa znova nažerú. Fascinuje ma už len to, že to nezabalia a žijú viac-menej spokojne, vďačné za každú drobnosť.

Občas však narazíte na zúbožené šteniatko ako toto, a hoci ste si mysleli, že už vás len tak niečo neprekvapí, srdce vám trhá na franforce.

Pri pohľade na drobčeka v mojej improvizovanej pracovni uprostred thajskej džungle by aj kameň zaplakal. Súdiac podľa veľkosti – asi ako loptička – nemal viac ako štyri či päť týždňov. Mal úžasné psie okále, dve splasnuté uši a štyri nohy, ale tam sa podobnosti s inými štencami končili. Bola to taká malá... no, doslova *kôpka*. Uznávam, nie je to ktovieaký odborný výraz, ale nie som veterinár a žiadne výstižnejšie slovo mi nenapadá.

Chúďa malé, prihovoril som sa mu. Chcel som ho pohladkať, aby pocítil trochu nehy, no kožu mal začervenanú a hnisavú a narýchlo som nevidel ani fliačik, kde by som sa ho mohol dotknúť bez toho, aby som mu spôsobil ešte väčšie utrpenie. Nemal prakticky žiadnu srst, ktorá by ho hriala a chránila pred počasím. Od hlavy po labky ho pokrývali chrasty, hnisavé vriedky a odporné šupinaté výrastky.

Doparoma, čo sa ti stalo?

Opatrne som sa mu dotkol prednej labky, lebo vyzerala ako najbezpečnejšie miesto na nadviazanie kontaktu. Len aby pochopil, že nie je sám. Že mu neublížim a som na jeho strane. Aby sa mu uľavilo.

Triasol sa ako osika. Od chladu? Od strachu? Mal horúčku? Nešlo mi do hlavy, že sa to malé telíčko – zmestil by sa mi do dlane – nerozpadne. Skučal, ale tak potichučky, že som musel napínať uši, aby som ho počul.

Neboj sa, sme tu s tebou, prihovárал som sa mu a znova ho pohladkal po labe, ktorá hrozila, že už-už vybuchne hnisom alebo rovno odpadne.

Vydesene som pozrel na svojho kamaráta Roda, ktorý mi šteňa doniesol.

„Kristepane, Rod...“ krútil som hlavou. Rod stál nado mnou.

„Ja viem,“ súhlasil. „Hrôza.“

Rod má podobne ako ja rád zvieratá a odkedy tu žijeme, spoločne sme ich už zopár zachránili. Na toto šteňa narazil náhodou. Doplazilo sa na krajnicu z krovia, kde zrejme zháňalo niečo pod zub.

Ktovie, kde sa tam vzalo. Pravdepodobne malo súrodencov, ale tí neprežili. Tento krpec to však nejako zvládol. Všeobecne sa k nám dostanú zväčša len také psy, čo sa bezprizorne túlajú. Rodovi to nedalo a priniesol mi ho, aby som sa naň pozrel a prípadne mu nejako uľavil od bolesti.

„Tento to asi nedá,“ zhodnotil som triezvo. Zjavne mal niečo s kožou, no netušil som, čo by to mohlo byť. Žeby svrab? Roznášajú ho roztoče a v týchto končinách sveta je pomerne rozšírený. Svrab spôsobuje svrbenie a zvieratá si potom zasiahnuté miesta do krvi rozškrabú, vypadáva im srst' a tvoria sa chrasty. V tomto prípade to však vyzeralo horšie ako bežná kožná choroba. Musel som mu nejako pomôcť – prinajmenšom to skúsiť.

Vzal som najmäkšiu deku, akú som našiel, a čo najopatrnejšie ho na ňu uložil, aby ho aspoň nič netlačilo. Muselo ho to strašne bolieť – vydralo sa z neho srdcervúce zakňučanie a prosebne na mňa uprel svoje psie oči.

Pst, bude to dobré, prihováral som sa mu. Darmo som sa snažil, cítil som sa ešte horšie, lebo očividne sa trápil.

Zapálenú kožu mal posiatu drobnými hnisajúcimi ranami. V takom biednom stave si nedokázal ani len sadnúť – jednoducho neudržal váhu svojho telíčka. Mrvil sa, len aby si našiel akú-takú polohu, v ktorej by ho nič neomínalo. Spravil som jediné, čo som mohol – zabalil som ho ako bábätko.

Medzitým sa vonku zotmelo. Keby ho Rod nenašiel, do rána by určite pošiel.

Zabalil som ho do uzlíka, takže mu trčal len ňufák, aby sa mu dobre dýchalo, a uložil ho na noc s plyšákom. Často nosievam šteniatkam, ale aj dospelým psom detské plyšové hračky. Niektoré zvieratá na ne reagujú dobre, iné ich majú na háku, no mne pomáha, že im takto môžem prejavíť lásku a záujem. Čo sa stalo s jeho matkou? Ako sa asi cíti maličké psíča, keď príde o svojho jediného ochrancu?

Napokon sa prestalo triasť a zmorene privrelo oči. Muselo sa strašne báť. Rod ho doniesol na pokraji smrti, keď už fungujú iba základné inštinkty a telo žije z adrenalínu. Je to prirodzená reakcia, ktorá nastáva v bezprostrednej blízkosti akútneho nebezpečenstva. Momentálne sa však psíča nevládalo už ani báť a účinok stresových hormónov na drobné telo vyprchal.

Zažil som to už mnohokrát so zvieratami, ktoré mali namále. Len čo pominie najväčšie nebezpečenstvo, upokoja sa, čo znie dobre, no v skutočnosti práve vtedy prichádzajú kritické okamihy a mnohé zomrú.

Naštopali sme drobca liekmi proti bolesti a opuchu, aby sa vyspal. Ráno som ho chcel vziať k veterinárovi. Povedal som si, že ak zvládne noc a lekár zhodnotí, že má aspoň akú-takú šancu na prežitie, uvarím mu fajnové mäsko a čerstvú makrelu.

Kedysi som sa už stretol so psom, ktorý mal podobný kožný problém. Pomenovali sme ho Derek a vyklúľ sa z neho pes s vynikajúcou povahou, ktorý si nás všetkých získal (a na tom sa vlastne nič nezmenilo, no Dereka vám podrobnejšie predstavím neskôr). Derekovi prospela moja výživná rybacia diéta (osobitne makrelová) a prostý fakt, že som mu prejavil lásku, porozumenie a trpezlivosť. Jeho zdravotný stav sa postupne zlepšoval a napokon sa svojich kožných problémov úplne zbavil. Je to skvelý pes a ja mám

nesmiernu radosť, že sme ho neodpísali. Na vlastné oči sme sa tak presvedčili, že pod nepríliš vábnym povrchom sa ukrýva zdravé zviera s dobrou povahou.

Dúfal som, že s pomocou liekov, trpezlivosti, kvalitnej stravy a priehrštia lásky sa to podarí aj s týmto drobcom.

„Choď domov, Rod,“ povedal som svojmu kamarátovi, lebo vyzeral hádam ešte vyčerpanejšie ako to šteňa. Záchrana túlavých psov je emočne náročný a dlhodobý proces. Rod však miluje zvieratá ako málokto.

„Nepomenujeme ho nejako, Niall?“ opýtal sa už na odchode.

Zažíval som sa na malú kôpku, ktorá medzitým zaspa.

„Bude to Rodney,“ odvetil som. „Po tebe. A teraz už len dúfajme, že malý si vezme príklad od Dereka a polepší sa mu.“ Som fanúšik anglickej seriálovej klasiky *Only Fools and Horses* a páčila sa mi predstava, že by mi spoločnosť robili Del Boy a malý Rodders.

Len čo Rod odišiel, sklonil som sa k jeho spiacemu menovcovi a – hnus, nehnus – pobožkal ho na čierny ňufák, aby cítil, že to s jeho uzdravením myslím vážne. Odhadoval som, že do rána je to tak päťdesiat na päťdesiat. Samého by som ho v tom však nenechal.

Pohladkal som ho po labke a v duchu sa chystal na dlhú noc.

1

**OD CHLAPCA
K PROBLÉMOVÉMU
PUBERTIAKOVI**

Kedže ste siahli po tejto knihe, predpokladám, že máte radi zvieratá, ale bolo to tak vždy?

Čo sa týka mňa, som len plešivejúci Ír, ktorý trávi dni v spoločnosti psov (a popravde aj väčšinu nocí, pretože o psoch sa mi bežne aj sníva). Povieť si, že ako decko som asi mal nejakého výnimočného štvornohého kamoša. A ono je to presne naopak. V našej rodine sme psa nikdy nemali.

Vyrastal som ako jedináčik v Bruseli. Roky sme boli len ja, mama a otec. Vystačili sme si. Mama Kathleen a otec Ronan sa dali dokopy veľmi skoro – obaja boli katolíci zo susedných dedín v severoírskom grófstve Tyrone. Spoznali sa na zábave. V dobe zoznamovacích aplikácií to asi znie staromódne, ale v rybárskych obciach to bolo bežné.

Mama pochádza z poctivej robotníckej rodiny. Videl som zopár starých fotiek a bola to neskutočná kočka. Otec, cieľavedomý mladý chalan, sa do nej zabuchol ako blázon. Onedlho sa v miestnom kostole konala svadba a v roku 1979 som prišiel na svet ja. Mama mala devätnásť rokov a otec dvadsaťdva. Bol som ich prvé a napokon aj jediné spoločné dieťa.

Severným Írskom v tom čase otriasali Nepokoje a nebolo to ktovieaké prostredie na výchovu potomstva. Zakrátko otec dostal ponuku na úradnícke miesto v novozriadenej Európskej komisii a sťahovali sme sa do

Bruselu. Pre mojich rodičov to bola jedinečná príležitosť na zlepšenie životných pomerov.

Bývali sme v obyčajnom radovom dvojdomu na predmestí v pulzujúcej komunite prisťahovalcov. Bol to úplne obyčajný dom, akých sú na predmestiach stovky, no ja som ho vnímal ako náš rozprávkový hrad. Mal som vlastnú izbu, na dvore múr, o ktorý som si mohol pinkať tenisovú loptičku, v garáži bicykel a nekonečný priestor na futbal.

Na rané detstvo preto spomínam ako na úplnú idylku. Užival som si dostatok lásky aj porozumenia, mal som kamarátov, s ktorými sme opekali na záhrade, chodieval som na futbalové tréningy a rodičia mi robili poctivé narodeninové oslavy. Najmä futbalom som bol ako posadnutý. Fandil som Manchestru United a obdivoval Diega Maradonu. Navyše mi to celkom šlo – nebol som dosť dobrý, aby som sa vrhol na dráhu profesionálneho futbalistu, no trénoval som ako divý a neprestajne sa zlepšoval. Späťne to vnímam ako prvý náznak náchylnosti k závislostiam. Oficiálne mi nikdy nič nediagnostikovali, no som presvedčený, že dnes by ma onálepkovali ako hyperaktívne decko s poruchou pozornosti (ADHD) a strčili do osobitnej školy. Neobsedel som na mieste a myšlienky mi behali na všetky strany. V tomto zmysle som sa príliš nezmenil.

Živiteľom rodiny bol u nás otec, mama sa starala o domácnosť. V osemdesiatych rokoch to asi bolo bežné. Na mamu to zrejme doliehalo – v mladučkom veku sa ocitla ďaleko od domova a rozvetvenej rodiny a musela sa starať o dieťa. Lacné letenky ešte neexistovali a pendlovanie medzi domovom a novým pôsobiskom neprichádzalo do úvahy. Domov sme sa vracali iba v lete na prázdniny a potom ešte na Vianoce. Mama pochádza z ôsmich súrodencov, takže v Írsku som mal dosť bratrancov a sesterníc,

s ktorými sme sa hrali na vojakov a naháňali s babkiným kokerspanielom Picklesom.

Ako jedináčik som prirodzene inklinoval k nezávislosti a samotárstvu. Neprekážalo mi, že čas trávim osamote. Aj to mi zostalo dodnes. V spoločnosti som nikdy nebol vo svojej koži.

Rodičia sa v Belgicku spriatelili s iným írskym manželským párom, ktorý mal syna Seana presne v mojom veku. Sean dodnes zostal mojím najlepším kamarátom. V istom zmysle som bol rozmazané decko. Žil som si ako v bavlne a chodil do vychytenej medzinárodnej školy pre deti zahraničných úradníkov. V mladosti sa človek naučí jazyk ako nič a čoskoro som hovoril po francúzsky a flámsky, hoci írsky prízvuk mi zostal.

Momentálne už považujem za svoj domov Thajsko, no dlho som nevedel, kde som vlastne *doma*. Necítil som sa tak ani v Severnom Írsku, ani v Belgicku a dokonca ani neskôr v Dubline, kde som dlhšie žil. Na vyrastanie v kozmopolitnejšom európskom prostredí však spomínam v dobrom. Odchovali ma na mušliach a hranolčekoch a spoznal som ľudí zo všetkých kútov sveta.

Na kontinente panoval pomerne benevolentný prístup k alkoholu. Decká dostali glg piva alebo vína na rodinnej oslave a tínedžeri po zápase bežne zašli na jedno. V krčme vysedávali štrnásťroční chalani a nikto nenamietal. Británia a Írsko sa medzitým „preslávili“ typickým nárazovým pitím, čo sa v Belgicku nerobilo. Mama si dala na večeru pohár vína a otec na záhrade pár pív, no ani jeden z mojich rodičov nebol pijan. Po nich som svoju neskoršiu závislosť zjavne nezdedil.

Rozhodne som im však dlho zazlieval – a to najmä v období mojich sebazničujúcich rokov – rozchod. Chvíľu

som z neho obviňoval mamu, potom zasa otca, a napokon aj seba.

Do mojich trinástich rokov šlo všetko ako po masle. Mal som sa dobre a absolútne nič mi nechýbalo, až kým mojím životom neotriasol rozvod. Pritom dovtedy som ani netušil, že medzi rodičmi niečo neklape. Nespomínam si na žiadnu hádku.

Potom však prišla osudová noc. Bol som vo svojej izbe a robil si domáce úlohy (presnejšie som si ich skôr nerobil ako robil) a vtom som zdola začul krik. Niečo sa dialo. Buchli dvere. Počul som, že otec telefonuje a plače.

„Oco?“ zavola som naňho zo schodov.

„Poď sem, Niall, musím ti niečo povedať.“

Dodnes si presne pamätám, ako som bosý a so skrúteným žalúdkom schádzal dole schodmi. Otec, môj hrdina a vzor, stál v obývačke a vyzeral totálne zničený. Oči mal červené a zasľzené. Vôbec som tomu nerozumel.

„Mama...“ začal, no zadrhol sa mu hlas. „Mama odišla, Niall.“

Odišla? Akože kam?

„Ako to myslíš, že odišla?“ opýtal som sa, ako keby mi to hovoril po taliansky.

„Mama nás opustila, Niall. Odišla za iným mužom.“ Otec sa zvalil na gauč a rozplakal sa.

Moja hlava šla na plné obrátky. Spomenul som si, že pred pár dňami sa pre čosi pochytili, no nejako som to vytesnil – mal som futbal a knihy a kadejaké iné zábavky. Blížil som sa do puberty a v tom čase ma viac ako rodina zaujímali spolužiačky. Na mamu som nemyslel, bral som ju skrátka ako stálicu.

„Ale vráti sa, však?“

„Nie, synu,“ odvetil a sklonil hlavu. „Nevráti sa.“

A naozaj sa už nevrátila.

Mama odišla v decembri 1992. Odvtedy fakt neznášam Vianoce.

Keďže mobilné telefóny vtedy ešte neboli, s mamou som pár týždňov nemal žiadny kontakt. Zbalili ma a poslali k Seanovi „na prázdniny“. Potom ma odhlásili zo školy a poslali na Vianoce do Írska. Doma sa ku mne správali milo, no o tom, čo sa deje, nikto so mnou nehovoril.

Mama odišla? Veď sa so mnou ani nerozlúčila...

Nebolo jednoduché to spracovať a moja trinásťročná hlava na to nestačila, tak som to jednoducho vytesnil.

S mamou som sa znova videl až o niekoľko týždňov v Bruseli. Donekonečna sa ospravedlňovala a tvrdila, že mala na svoje rozhodnutie vážne dôvody. Ubezpečovala ma, že stále ma – rovnako ako otec – ľúbi. Mysleli to dobre a hovorili správne slová, no ja som tomu beztak nerozumel. Bolo to čudné stretnutie, rozhovor viazol. Zrazu som nezniesol matkino objatie.

Netuším, ako by sa v podobnej situácii malo zachovať trinásťročné decko, no ja som sa začal predvádzať. Zrodil sa malý rebelantský sráč. Prešiel som do sebadeštruktívneho modu.

Pár dní po najhorších Vianociach v živote som vyskúšal prvú cigaretu. Jeden drzáň zo školy sa nejako dozvedel, že naši sa rozvádzajú. Írska komunita na kontinente bola malá a reči sa širili.

„Čo sa to u vás deje?“ rovno sa ma opýtal.

Vyklopil som, čo mi povedali – mama sa spakovala, odišla s iným chlapom a ja som zostal na krku otcovi.

„No doriti,“ vystrúhal súcitnú grimasu. „Nedáš si jednu?“ opýtal sa a vytiahol balíček cigariet Lucky Strikes.

Prečo nie? Bezťak všetko smerovalo do horúcich pekiel...

Moja prvá skúsenosť s cigaretami sa v ničom nelíšila od prvého šľuku ostatných fajčiarov – pripadalo mi to odporné. Dym mi podráždil hrdlo a rozkašľal som sa. Lenže v istom zmysle to dokonale odrážalo moje vnútorné pocity. Bolo to hnusné, no tým lepšie.

Po rozvode mi otec dával mimoriadne štedré vreckové. Začal som si kupovať vlastné cigarety a zanedlho ich aj kraľnúť v obchode, hoci len pre ten pocit. Dnes to znie neskutočne, no v bruselskej škole existoval kútik pre žiakov fajčiarov, kde si deká s povolením od rodičov mohli legálne zapáliť. Tak sa začala moja dlhoročná púť s cigaretami.

Netrvalo dlho a prišiel som na chuť aj pivo a cideru. Páčil sa mi stav, ktorý navodzoval alkohol. Hanblivého chalana ako ja, ktorý sa v spoločnosti cíti nesvoj, alkohol robí odvážnejším a zhovorčivejším. Narástlo mi sebavedomie.

V susednej obci sme našli automat na pivo, takže za dvadsať belgických frankov sme si mohli kúpiť alkohol, akoby to bola limonáda. Čoskoro sme zistili, že plechovky sa dajú detskou rukou vytiahnuť aj bez platenia.

V týždni som býval s otcom, no bez mamy to už nikdy nebolo ono, akoby so sebou odniesla aj niekdajší pocit radosti a bezpečia. Otec zrejme v kútiku duše dúfal, že sa znova dajú dokopy a vzkriesia svoje upadajúce manželstvo. Bolo to náročné a bolestivé obdobie pre každého. Otec sa však o mňa príkladne staral, zaujímal sa o mňa a doma sme mali vždy navarené, čo pri jeho pracovnom vyťažení určite nebolo jednoduché.

S mamou som trávil víkendy. S Andreasom – to bol ten chlapík, pre ktorého odišla od otca – si našli bývanie blízko nás, takže som k nim chodieval na bicykli. Niežeby ma to tam lákalo. Mama sa s Andreasom spoznala v práci

a ich pomer sa začal niekoľko mesiacov pred tým, ako nechala otca. V rámci možností som sa snažil s Andreasom vychádzať, no dospievanie bolo tak či onak komplikované. Približne v tom čase som sa už zaujímal aj o hazard.

Začalo sa to obvyčajným charitatívnym turnajom kociek, ktorý zorganizovali v škole. V ten deň som sa zoznámil so závislosťou a donekonečna som od otca drankal peniaze. Všimol som si, že „kasíno“ nikdy neprehrá, no decká napriek tomu prihadzovali ako divé. Využil som to a zorganizoval v škole vlastný turnaj s obdobnými pravidlami. Tentoraz som však inkasoval ja a nie dáka charita. Napokon sa o tom dozvedeli učitelia a zarazili mi to, no kým sa tak stalo, namotal som na hranie spolužiakov a každú prestávku sa okolo mňa zhŕklo zo desať deciek. Inkasoval som ich tučné vreckové a cibril si podnikateľského ducha.

Odvtedy som sa potácal od jedného maléru k druhému a neprestajne spriadal bombastické plány. Problémy sa mi sypali na hlavu, ale mne to bolo jedno. Chystal som sa na dráhu novinára a investoval do diktafónu, aby som si mohol nahrávať rozhovory. Nahral som však nanajvýš školský zvonec, ktorý ohlasoval koniec hodiny, pustil ho štvrtťhodinku pred koncom a mali sme fraj. Šikovné.

Inokedy som spolužiakom pomenil zošity a do jedného som napísal *profesor O'Neill si honí*. V riaditeľni som bol ako doma. A keďže som kašlal na školu, neprešiel som do nasledujúceho ročníka. V tom čase sa to stávalo pomerne bežne, lenže mne sa to podarilo trikrát po sebe. Ani som sa nenazdal a ocitol som sa v triede s dvanásťročnými spolužiakmi, hoci ja som mal už pätnásť. Pripadal som si ako v zlej komédii. Ja by som tie skúšky asi aj spravil, keby som sa aspoň trochu snažil. V tom čase mi však už nebolo rady

a nevedel som sa zmestiť do kože. Napokon sme dospeli k záveru, že táto škola asi nie je pre mňa.

Rodičia ma teda zapísali na omnoho prísnejšiu internátnu školu. Môjmu správaniu to však ktovieako neprospelo. Neprestajne som skúšal, čo sa mi prepečie. Vypol som centrálné hodiny, ktorými sa riadil internát vrátane učiteľského dozoru, a do nohy sme zaspali na vyučovanie. Vyklŕl sa z toho asi najkrajší deň, aký sme tam zažili. Spolužiaci ma mali za hrdinu. V internátnej škole bolo takých ako ja neúrekom. Fajčili sme jednu od druhej a piatkovú jazdu domov vlakom svorne prepili. Vonkoncom ma netrápilo, že sa dostávam na šikmú plochu.

Mama poctivo chodila na všetky moje futbalové zápasy a občas sme si večer dali spolu pivo (pripadalo mi to čudné). Ona jediná ma ešte ako-tak zaujímala. Našla si novú prácu a robila všetko možné aj nemožné, aby som sa u nich doma cítil dobre. S Andreasom to však neklapalo.

Krátko po založení spoločnej domácnosti sa začal správať ako násilník. Modriny pribúdali a výhovorky typu *buchla som sa o dvere* či *zase som spadla zo schodov* už nikoho nepresvedčili.

Úprimne som sa o ňu bál, no ešte viac som sa bál Andreasa. Znenávidel som sám seba, že ju nedokážem ochrániť. Zavrel som sa v izbe a tváril sa, že to – matkin plač, hrozitánsky rachot, krik a buch náty – nepočujem. Väčšina hádok pramenila v jeho chorobnej žiarlivosti – nikam ju nepustil a predstava, že by mala vlastný život, ho zjavne desila. Andreas nebol pijan, no zakaždým sa rozohnil a zvyčajne sa to skončilo tak, že sa po mame zahnal. Hnusil som sa sám sebe, že mu v tom nezabránim. Namiesto toho som sa zašival s kamarátmi a lial do seba jedno pivo za druhým, len aby som na to zabudol.

Andreas sa potom ako typický násilník kajal a ohlupoval mamu sladkými rečami, aby ho neopustila, že sa to už nikdy nestane. Spravidla mu to skutočne chvíľu vydržalo. Občas to u nich vyzeralo ako normálna domácnosť, ale na mňa to už nezaberalo a bol som ako na ihlách. Ako inak, násilné výbuchy sa potom pravidelne opakovali.

Raz som vo svojej izbe zachytil, že hádka v obývačke sa nebývalo stupňuje, a opatrne som sa vykradol na chodbu. *Ako to urobím? Zaklopem? Zakašlem, aby počuli, že stojím na chodbe? Alebo len tak vojdem?* Váhal som a napokon som tam skrátka vošiel.

Mama ležala na gauči a Andreas stál nad ňou s lampou v ruke. Obaja zostali ako obarení a vyvaľovali na mňa oči. Vydesene som pozeral, čo blbnú. Bez slova som sa vrátil do izby a v duchu si hovoril: *Dokázal som to. Tentoraz som ho zastavil a zachránil som mamu.* Presne si spomínam na ten pocit, že čokoľvek mi osud do budúcnosti pripravil, horšie to už určite nebude.

Nasledujúci deň ma Andreas vzal na dlhú prechádzku a hustil do mňa nejaké sprostosti. Takmer sa mi tam rozplakal, že aj jeho rodičia bili. Počúval som ho len na pol ucha. Uvedomoval som si, že sú to totálne kraviny, no musel som s ním nejako vychádzať, pretože bez ohľadu na moje pocity som bol len decko chudé ako trieska a on dospelý urastený chlap. V priamej konfrontácii by mi nakopal zadok. Mamu som tentoraz „zachránil“, no neskôr si ešte všeličo užila vrátane prasknutej očnice. Ten chlap bol úplné hovädo.

Vydržala to s ním dlhé roky, a keď som mal šesťnásť, narodila sa im moja sestra Veronica. S príchodom dievčatka, o ktoré sa mama starala doma, sa situácia čiastočne upokojila. Kým Andreasa som vyslovene neznášal, sestru

som zbožňoval. Napokon dávno po tom, čo som opustil rodné hniezdo, mama nabrala odvahu a konečne ho pustila k vode. Ešte dlho ma to však mávalo.

Doma som sa držal, no moje správanie v škole sa zhoršovalo. Mali sme jedného mimoriadne prísneho profesora, s ktorým som neprestajne prichádzal do konfliktu. V noci som si do postele brával kadejaké zemepisné knihy. Príbehy o svete *tam vonku* sa pre mňa stali únikom. Raz ma však nachytal, ako si čítam s baterkou, knihu mi skonfiškoval a pohrozil mi vylúčením. Naozaj nie som nervák, ale vtedy som skrátka vybuchol.

„Vyser si oko, ty hajzel!“ okríkol som ho a pridal zopár šťavnatých nadávok. „Čo potrebujem, to sa naučím aj sám, a tú svoju školu si strč do riti!“ Úplne som vypenil. Po roku na internátnej škole ma vyrazili.

Mal som sedemnášť rokov, mizerné vzdelanie a nulu predstavu o tom, čo so životom. Štartovacia čiara do dospelosti ako lusk.